EUROPEES PARLEMENT

2004 *2009*

Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid

2008/0140(CNS)

11.2.2009

ADVIES

van de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid

aan de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid
(COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Rapporteur voor advies: Donata Gottardi

PA_Legam

AMENDEMENTEN

De Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid verzoekt de ten principale bevoegde Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken onderstaande amendementen in haar verslag op te nemen:

Amendement 1

Voorstel voor een richtlijn
Titel

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd ***of*** seksuele geaardheid	Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd, seksuele geaardheid ***of geslacht***

Amendement 2

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 3

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(3) Deze richtlijn eerbiedigt de grondrechten en neemt de grondbeginselen in acht die met name zijn neergelegd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. ***Overeenkomstig artikel 10 van het Handvest heeft eenieder recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; bij artikel 21 is elke discriminatie, met name op grond van godsdienst of overtuigingen, een handicap, leeftijd of seksuele geaardheid verboden; en in artikel 26 wordt het recht van personen met een handicap op maatregelen die beogen hun zelfstandigheid te bewerkstelligen, erkend.***	(3) Deze richtlijn eerbiedigt de grondrechten en neemt de grondbeginselen in acht die met name zijn neergelegd ***in het Verdrag ter bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van de Raad van Europa, met name de artikelen 9 en 10, en*** in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, ***met name artikel 10, artikel 12, lid 2, en de artikelen 21 en 26***.

Amendement 3

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 4

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(4) Naar aanleiding van het Europees Jaar van personen met een handicap in 2003, van gelijke kansen voor iedereen in 2007, en van de interculturele dialoog in 2008, is erop gewezen dat discriminatie nog steeds voorkomt en zijn de voordelen van verscheidenheid onder de aandacht gebracht.	(4) Naar aanleiding van het Europees Jaar van personen met een handicap in 2003, van gelijke kansen voor iedereen in 2007, en van de interculturele dialoog in 2008, is erop gewezen dat ***directe en indirecte*** discriminatie***, meervoudige discriminatie en associatieve discriminatie*** nog steeds voorkomt en zijn de voordelen van verscheidenheid onder de aandacht gebracht.

Amendement 4

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 8

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(8) De Gemeenschap heeft op grond van artikel 13, lid 1, van het EG-Verdrag ***drie rechtsinstrumenten*** aangenomen ter preventie en bestrijding van discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of geloof, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Deze ***instrumenten*** hebben het nut aangetoond van wetgeving in de strijd tegen discriminatie. Met name Richtlijn 2000/78/EG stelt een algemeen kader in voor gelijke behandeling in arbeid en beroep, ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Op andere gebieden dan arbeid blijven er tussen de lidstaten evenwel verschillen bestaan wat het niveau en de vorm van bescherming tegen discriminatie op die gronden betreft.	(8) De Gemeenschap heeft op grond van artikel 13, lid 1, van het EG-Verdrag ***een aantal richtlijnen*** aangenomen ter preventie en bestrijding van discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of geloof, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Deze ***richtlijnen*** hebben het nut aangetoond van wetgeving in de strijd tegen discriminatie. Met name Richtlijn 2000/78/EG stelt een algemeen kader in voor gelijke behandeling in arbeid en beroep, ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Op andere gebieden dan arbeid blijven er tussen de lidstaten evenwel verschillen bestaan wat het niveau en de vorm van bescherming tegen discriminatie op die gronden betreft.

Amendement 5

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 8

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(8) De Gemeenschap heeft op grond van artikel 13, lid 1, van het EG-Verdrag drie rechtsinstrumenten aangenomen ter preventie en bestrijding van discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of geloof, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Deze instrumenten hebben het nut aangetoond van wetgeving in de strijd tegen discriminatie. Met name Richtlijn 2000/78/EG stelt een algemeen kader in voor gelijke behandeling in arbeid en beroep, ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Op andere gebieden dan arbeid blijven er tussen de lidstaten evenwel verschillen bestaan wat het niveau en de vorm van bescherming tegen discriminatie op die gronden betreft.	(8) De Gemeenschap heeft op grond van artikel 13, lid 1, van het EG-Verdrag drie rechtsinstrumenten aangenomen ter preventie en bestrijding van discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of geloof, handicap, leeftijd***, geslacht*** of seksuele geaardheid. Deze instrumenten hebben het nut aangetoond van wetgeving in de strijd tegen discriminatie. Met name Richtlijn 2000/78/EG stelt een algemeen kader in voor gelijke behandeling in arbeid en beroep, ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd***, geslacht*** of seksuele geaardheid. Op andere gebieden dan arbeid blijven er tussen de lidstaten evenwel verschillen bestaan wat het niveau en de vorm van bescherming tegen discriminatie op die gronden betreft.

Amendement 6

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 9

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(9) Discriminatie op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid moet daarom bij wet verboden zijn op tal van gebieden buiten de arbeidsmarkt, zoals sociale bescherming, onderwijs en toegang tot en aanbod van goederen en diensten, ***met inbegrip van*** huisvesting. De wetgeving moet in maatregelen voorzien om personen met een handicap op de betrokken gebieden gelijke toegang te garanderen.	(9) ***Directe en indirecte*** discriminatie***, meervoudige discriminatie en associatieve discriminatie*** op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd***, geslacht*** of seksuele geaardheid moet daarom bij wet verboden zijn op tal van gebieden buiten de arbeidsmarkt, zoals sociale bescherming, onderwijs en toegang tot en aanbod van goederen en diensten, ***zoals*** huisvesting***, vervoer en verenigingen***. De wetgeving moet in maatregelen voorzien om personen met een ***bijzondere godsdienst of overtuiging,*** handicap***, leeftijd of seksuele***

	geaardheid dan wel een combinatie van deze kenmerken, alsmede de met hen verbonden personen op de betrokken gebieden gelijke toegang te garanderen.

Amendement 7

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 11

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(11) ***Deze richtlijn*** laat de bevoegdheden van de lidstaten op de gebieden onderwijs, sociale zekerheid en gezondheidszorg onverlet. Zij doet evenmin afbreuk aan de essentiële rol en de ruime discretionaire bevoegdheid van de lidstaten om diensten van algemeen economisch belang te verrichten, te doen verrichten en te organiseren.	(11) ***De onderhavige richtlijn beoogt discriminatie te bestrijden en insluiting en integratie te waarborgen. Zij*** laat de bevoegdheden van de lidstaten op de gebieden onderwijs, sociale zekerheid en gezondheidszorg onverlet. Zij doet evenmin afbreuk aan de essentiële rol en de ruime discretionaire bevoegdheid van de lidstaten om diensten van algemeen economisch belang te verrichten, te doen verrichten en te organiseren.

Amendement 8

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 12

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(12) Discriminatie omvat directe en indirecte discriminatie, intimidatie, opdrachten tot discrimineren en het ontzeggen van redelijke aanpassingen.	(12) Discriminatie, ***meervoudige discriminatie en associatieve discriminatie*** omvat directe en indirecte discriminatie, intimidatie ***en seksuele intimidatie,*** opdrachten tot discrimineren en het ontzeggen van redelijke aanpassingen.

Amendement 9

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 12 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(12 bis) Discriminatie kan gebaseerd zijn op godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid van een bepaalde persoon dan wel op een combinatie van deze factoren, alsook op veronderstellingen omtrent de godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid van een bepaalde persoon of van een persoon met wie deze een band of een veronderstelde band heeft.

Amendement 10

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 13

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(13) Bij de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling, ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, moet de Gemeenschap er overeenkomstig artikel 3, lid 2, van het EG-Verdrag, naar streven ongelijkheden op te heffen en de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen, met name omdat vrouwen vaak het slachtoffer zijn van meervoudige discriminatie.	(13) Bij de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling, ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd***, geslacht*** of seksuele geaardheid, moet de Gemeenschap er overeenkomstig artikel 3, lid 2, van het EG-Verdrag, naar streven ongelijkheden op te heffen en de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen, met name omdat vrouwen vaak het slachtoffer zijn van meervoudige discriminatie ***en van associatieve discriminatie***.

Amendement 11

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 14

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(14) Feiten op grond waarvan	(14) Feiten op grond waarvan

verondersteld kan worden dat er sprake is van directe of indirecte discriminatie dienen nog steeds beoordeeld te worden door nationale rechterlijke of andere bevoegde instanties overeenkomstig de regels van de nationale wetgeving en praktijk. Deze regels kunnen met name inhouden dat indirecte discriminatie op enigerlei wijze, ook op basis van statistische gegevens, kan worden aangetoond.

verondersteld kan worden dat er sprake is van directe of indirecte discriminatie***, meervoudige discriminatie en associatieve discriminatie*** dienen nog steeds beoordeeld te worden door nationale rechterlijke ***instanties, het Europees Hof van Justitie,*** of andere bevoegde instanties overeenkomstig de regels van de nationale wetgeving en praktijk. Deze regels kunnen met name inhouden dat indirecte discriminatie op enigerlei wijze, ook op basis van statistische gegevens, kan worden aangetoond.

Amendement 12

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 15

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(15) Bij de verstrekking van verzekerings-, bank- en andere financiële diensten wordt gebruikt gemaakt van actuariële en risicofactoren in verband met handicap en leeftijd. ***Wanneer*** is aangetoond dat dit essentiële factoren voor de risicobeoordeling zijn, houden zij geen discriminatie in.	(15) Bij de verstrekking van verzekerings-, bank- en andere financiële diensten wordt gebruikt gemaakt van actuariële en risicofactoren in verband met handicap en leeftijd. ***Alleen in gevallen waarin*** is aangetoond dat dit essentiële factoren voor de risicobeoordeling zijn ***die niet tot onevenredig grote en ongerechtvaardigde verschillen in behandeling leiden***, houden ze geen discriminatie in.

Amendement 13

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 16

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(16) Eenieder beschikt over contractvrijheid, met inbegrip van de vrije keuze van een contractant voor een transactie. Deze richtlijn is niet van toepassing op economische transacties door privépersonen wanneer deze niet hun professionele of commerciële	***Schrappen***

activiteit vormen.

Amendement 14

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 17

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(17) Belangrijk is dat bij het verbod op discriminatie andere fundamentele rechten en vrijheden worden geëerbiedigd, waaronder de bescherming van het privé- en gezinsleven en transacties in die context, de godsdienstvrijheid en de vrijheid van vereniging. Deze richtlijn ***laat de nationale wetgeving inzake de burgerlijke staat, de gezinssituatie of de reproductieve rechten*** onverlet. ***Zij*** laat ***eveneens*** de seculiere aard van de Staat, overheidsinstellingen en –organen en het onderwijs onverlet.	(17) Belangrijk is dat bij het verbod op discriminatie andere fundamentele rechten en vrijheden worden geëerbiedigd, waaronder de bescherming van het privé- en gezinsleven, de godsdienstvrijheid en de vrijheid van vereniging. Deze richtlijn laat de seculiere aard van de Staat, overheidsinstellingen en –organen en het onderwijs onverlet. ***Deze richtlijn is bovendien van toepassing op samenlevingsverbanden en geregistreerde partnerschappen voor zover door de lidstaten wettelijk erkend, en op de sociale uitkeringen die daarop gebaseerd zijn.***

Amendement 15

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 18

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(18) De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de organisatie en de inhoud van het onderwijs. In haar mededeling "Verbetering van competenties voor de 21ste eeuw: een agenda voor Europese samenwerking op schoolgebied" wijst de Commissie erop dat kansarme kinderen en kinderen met bijzondere onderwijsbehoeften extra aandacht moeten krijgen. In de nationale wetgeving kan met name worden voorzien in verschillen in behandeling op grond van godsdienst of overtuiging wat de toegang tot onderwijsinstellingen betreft. Het staat de lidstaten ook vrij het dragen of tonen van religieuze symbolen op school toe te staan	(18) De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de organisatie en de inhoud van het onderwijs. In haar mededeling "Verbetering van competenties voor de 21ste eeuw: een agenda voor Europese samenwerking op schoolgebied" wijst de Commissie erop dat kansarme kinderen en kinderen met bijzondere onderwijsbehoeften extra aandacht moeten krijgen. In de nationale wetgeving kan met name worden voorzien in verschillen in behandeling op grond van godsdienst of overtuiging wat de toegang tot onderwijsinstellingen betreft ***mits deze verschillen noodzakelijk en evenredig zijn en geen inbreuk op het recht op onderwijs inhouden***. Het staat de lidstaten ook vrij

of te verbieden.	het dragen of tonen van religieuze symbolen op school toe te staan of te verbieden.

Amendement 16

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 19

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(19) De Europese Unie heeft in de aan de slotakte van het Verdrag van Amsterdam gehechte Verklaring nr. 11 betreffende de status van kerken en niet-confessionele organisaties uitdrukkelijk verklaard de status die kerken en religieuze verenigingen en gemeenschappen volgens het nationale recht in de lidstaten hebben, te eerbiedigen en daaraan geen afbreuk te doen en evenzeer de status van levensbeschouwelijke en niet-confessionele organisaties te eerbiedigen. Maatregelen om personen met een handicap effectieve niet-discriminerende toegang te bieden tot de gebieden die door deze richtlijn worden geregeld, zijn van groot belang om in de praktijk een volledig gelijke behandeling te garanderen. Voorts kunnen in bepaalde gevallen individuele maatregelen voor redelijke aanpassingen nodig zijn om een dergelijke toegang te garanderen. ***Er moeten in geen geval maatregelen worden genomen die een onevenredige belasting vormen. Bij de beoordeling of de belasting onevenredig is, moet rekening worden gehouden met een aantal factoren zoals de omvang, de middelen en de aard van de organisatie. De beginselen van redelijke aanpassingen en onevenredige belasting zijn vastgesteld in Richtlijn 2000/78/EG en in het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.***	(19) De Europese Unie heeft in de aan de slotakte van het Verdrag van Amsterdam gehechte Verklaring nr. 11 betreffende de status van kerken en niet-confessionele organisaties uitdrukkelijk verklaard de status die kerken en religieuze verenigingen en gemeenschappen volgens het nationale recht in de lidstaten hebben, te eerbiedigen en daaraan geen afbreuk te doen en evenzeer de status van levensbeschouwelijke en niet-confessionele organisaties te eerbiedigen. Maatregelen om personen met een handicap***, de personen die voor hen zorgen en degenen die een band met hen hebben,*** effectieve niet-discriminerende toegang te bieden tot de gebieden die door deze richtlijn worden geregeld, zijn van groot belang om in de praktijk een volledig gelijke behandeling te garanderen. Voorts kunnen in bepaalde gevallen individuele maatregelen voor redelijke aanpassingen nodig zijn om een dergelijke toegang te garanderen. ***Evenzo is het ter voorkoming van leeftijdsdiscriminatie nodig voor werkelijke, niet-discriminerende toegankelijkheid te zorgen, onder meer door het wegnemen van feitelijke belemmeringen, met name in openbare gebouwen en het openbaar vervoer, mede voor kinderen en ouderen en hun begeleiders.***

Amendement 17

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 21

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(21) Het discriminatieverbod mag geen afbreuk doen aan de handhaving of vaststelling door de lidstaten van maatregelen die zijn bedoeld om de nadelen die ***een groep*** personen met een bepaald geloof of een bepaalde overtuiging, dan wel een bepaalde handicap, leeftijd of seksuele geaardheid ondervindt, te voorkomen of te compenseren. Dergelijke maatregelen ***kunnen*** organisaties van personen met een bepaald geloof of een bepaalde overtuiging, dan wel een bepaalde handicap, leeftijd of seksuele geaardheid ***toestaan*** wanneer die als hoofddoel hebben voor de bijzondere behoeften van deze personen op te komen.	(21) Het discriminatieverbod mag geen afbreuk doen aan de handhaving of vaststelling door de lidstaten van maatregelen die zijn bedoeld om de nadelen die personen met een bepaald geloof of een bepaalde overtuiging, dan wel een bepaalde handicap, leeftijd of seksuele geaardheid***, dan wel een combinatie van deze kenmerken, alsmede de met hen verbonden personen,*** ondervindt, te voorkomen of te compenseren. ***Dit kan vergezeld gaan van maatregelen ter bevordering van gelijke behandeling en gelijke kansen waarin rekening wordt gehouden met de genderdimensie en positieve actie om te voorzien in de specifieke behoeften van personen of categorieën personen die wegens hun kenmerken behoefte hebben aan bepaalde voorzieningen, diensten en bijstand die voor anderen niet noodzakelijk zijn***. Dergelijke maatregelen ***moeten gepaard gaan met van de oprichting van onafhankelijke*** organisaties van personen met een bepaald geloof of een bepaalde overtuiging, dan wel een bepaalde handicap, leeftijd, seksuele geaardheid ***of geslacht*** wanneer die als hoofddoel hebben voor de bijzondere behoeften van deze personen op te komen.

Amendement 18

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 23

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(23) Personen die op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of	(23) Personen die ***last hebben gehad van directe of indirecte discriminatie,***

seksuele geaardheid zijn gediscrimineerd, dienen over adequate mogelijkheden voor rechtsbescherming te beschikken. Teneinde een hoger beschermingsniveau te verschaffen, dienen verenigingen, organisaties en andere rechtspersonen de bevoegdheid te krijgen om namens of ten behoeve van slachtoffers in een procedure het recht van verweer uit te oefenen, onverminderd de nationale procedureregels betreffende vertegenwoordiging en verdediging in rechte.

meervoudige discriminatie of associatieve *discriminatie* op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd, seksuele geaardheid ***of geslacht***, dienen over adequate mogelijkheden voor rechtsbescherming te beschikken. Teneinde een hoger beschermingsniveau te verschaffen, dienen verenigingen, organisaties en andere rechtspersonen de bevoegdheid te krijgen om namens of ten behoeve van slachtoffers in een procedure het recht van verweer uit te oefenen, onverminderd de nationale procedureregels betreffende vertegenwoordiging en verdediging in rechte.

Amendement 19

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 24

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(24) Het is noodzakelijk dat de regels voor de bewijslast worden aangepast zodra er een kennelijke discriminatie bestaat; ***in de gevallen waarin een dergelijke situatie ook inderdaad blijkt te bestaan***, vergt de feitelijke toepassing van het beginsel van gelijke behandeling ***dat de bewijslast bij*** de verweerder ***wordt gelegd***. ***Het is evenwel niet aan de verweerder om te bewijzen dat*** de eiser ***een bepaalde godsdienst, overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid heeft.***	(24) Het is noodzakelijk dat de regels voor de bewijslast worden aangepast zodra er een kennelijke discriminatie bestaat; de feitelijke toepassing van het beginsel van gelijke behandeling vergt dat de verweerder ***voldoende bewijs levert***. De ***lidstaten kunnen voor de betrokken*** eiser ***gunstiger bepalingen vaststellen***.

Amendement 20

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 26

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(26) In zijn resolutie over de follow-up van het Europees Jaar van gelijke kansen voor iedereen (2007) heeft de Raad ertoe opgeroepen de civiele maatschappij, met	(26) In zijn resolutie over de follow-up van het Europees Jaar van gelijke kansen voor iedereen (2007) heeft de Raad ertoe opgeroepen de civiele maatschappij, met

inbegrip van organisaties die potentiële discriminatieslachtoffers vertegenwoordigen, de sociale partners en verdere betrokkenen zowel op Europees als op nationaal niveau volledig te betrekken bij het opstellen van het beleid en de programma's ter voorkoming van discriminatie en ter bevordering van gelijkheid en gelijke kansen.	inbegrip van organisaties die potentiële discriminatieslachtoffers vertegenwoordigen, de sociale partners en verdere betrokkenen zowel op Europees als op nationaal niveau volledig te betrekken bij het opstellen van het beleid en de programma's ter voorkoming van discriminatie en ter bevordering van gelijkheid en gelijke kansen. ***Daartoe zorgen de Commissie en de lidstaten ervoor dat de in deze richtlijn vervatte maatregelen alsmede de reeds van kracht zijnde bepalingen algemeen bekend worden, met name bij de doelgroepen, en wel met behulp van voorlichtings- en perscampagnes, mede met het oog op het wegnemen van stereotypen, met gebruikmaking van op de doelgroepen toegesneden communicatiemiddelen (zoals gebarentaal en speciale websites voor slechtzienden).***

Amendement 21

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 27

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(27) De ervaring met de toepassing van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG heeft geleerd dat de bescherming tegen discriminatie op gronden waarop deze richtlijn van toepassing is, zou worden versterkt door de aanwezigheid in elke lidstaat van een of meer organen die bevoegd zijn om de betrokken problemen te analyseren, mogelijke oplossingen te zoeken en de slachtoffers concrete bijstand te verlenen.	(27) De ervaring met de toepassing van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG heeft geleerd dat de bescherming tegen discriminatie op gronden waarop deze richtlijn van toepassing is, zou worden versterkt door de aanwezigheid in elke lidstaat van een of meer, ***naar de verschillende discriminatiegronden onderscheiden onafhankelijke*** organen die bevoegd zijn om de betrokken problemen te analyseren, mogelijke oplossingen te zoeken, ***voorlichting en scholing aan te bieden*** en de slachtoffers concrete bijstand te verlenen, ***ook wanneer er sprake is van meervoudige discriminatie, zodat wie zich als slachtoffer van meervoudige discriminatie beschouwt zich tot een orgaan van zijn keuze kan wenden,***

	bijvoorbeeld om het te machtigen hem in een rechtszaak of administratieve procedure bij te staan.

Amendement 22

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 29

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(29) De lidstaten dienen voor inbreuken op de uit deze richtlijn voortvloeiende verplichtingen doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties vast te stellen.	(29) De lidstaten dienen voor inbreuken op de uit deze richtlijn voortvloeiende verplichtingen doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties vast te stellen ***die het discriminerend gedrag doen ophouden en de gevolgen ervan ongedaan maken.***

Amendement 23

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
In deze richtlijn wordt een kader vastgesteld voor de bestrijding van discriminatie op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid met betrekking tot gebieden buiten arbeid en beroep, zodat in de lidstaten het beginsel van gelijke behandeling toegepast kan worden.	In deze richtlijn wordt een kader vastgesteld voor de bestrijding van discriminatie***, met inbegrip van meervoudige discriminatie en associatieve discriminatie,*** op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd***,*** seksuele geaardheid ***of geslacht,*** met betrekking tot gebieden buiten arbeid en beroep, zodat in de lidstaten het beginsel van gelijke behandeling toegepast kan worden.

Motivering

Toevoeging van meervoudige discriminatie is nodig omdat alle discriminatiegronden eronder vallen, en toevoeging van associatieve discriminatie is nodig omdat daardoor vooral vrouwen getroffen worden.

Amendement 24

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
1. Voor de toepassing van deze richtlijn wordt onder het "beginsel van gelijke behandeling" verstaan de afwezigheid van directe of indirecte discriminatie op een van de in artikel 1 genoemde gronden.	1. Voor de toepassing van deze richtlijn wordt onder het "beginsel van gelijke behandeling" verstaan de afwezigheid van directe of indirecte discriminatie, ***meervoudige discriminatie of associatieve discriminatie,*** op een van de in artikel 1 genoemde gronden.

Motivering

De begrippen "meervoudige discriminatie" en "associatieve discriminatie" moeten in de definitie worden opgenomen voor een doeltreffende aanpak van gevallen waarin twee of meer vormen van discriminatie gelijktijdig optreden en het slachtoffer bij de rechtsgang nog zwakker staat en nog meer moeilijkheden ondervindt.

Amendement 25

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 2 – letter a

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(a) "directe discriminatie", wanneer iemand ongunstiger wordt behandeld dan een ander in een vergelijkbare situatie wordt, is of zou worden behandeld op een van de in artikel 1 genoemde gronden;	(a) "directe discriminatie", wanneer iemand ongunstiger wordt behandeld dan een ander in een vergelijkbare situatie wordt, is of zou worden behandeld op een ***of meer*** van de in artikel 1 genoemde gronden;

Motivering

Het begrip "meervoudige discriminatie", dat hierna gedefinieerd wordt, moet al bij de definitie van "directe discriminatie" genoemd worden.

Amendement 26

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 2 – letter b

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(b) "indirecte discriminatie", wanneer een ogenschijnlijk neutrale bepaling, maatstaf	(b) "indirecte discriminatie", wanneer een ogenschijnlijk neutrale bepaling, maatstaf

of handelwijze personen met een bepaald geloof of een bepaalde overtuiging, dan wel een bepaalde handicap, leeftijd of seksuele geaardheid in vergelijking met andere personen bijzonder benadeelt, tenzij die bepaling, maatstaf of handelwijze objectief wordt gerechtvaardigd door een legitiem doel en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn.	of handelwijze personen met een bepaald geloof of een bepaalde overtuiging, dan wel een bepaalde handicap, leeftijd, seksuele geaardheid ***of geslacht, danwel een combinatie van deze bijzondere kenmerken - of personen die een band met hen hebben -*** in vergelijking met andere personen bijzonder benadeelt, tenzij die bepaling, maatstaf of handelwijze objectief wordt gerechtvaardigd door een legitiem doel en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn, ***er bestaat iets als "associatieve discriminatie", wanneer een persoon negatieve gevolgen ondervindt doordat er een rechtstreekse band bestaat met een persoon met een bepaalde godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Er is sprake van associatieve discriminatie wanneer bijvoorbeeld personen worden getroffen die, of van wie wordt verondersteld dat zij een affectieve band met personen met een bepaalde godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid hebben, waarbij die band niet noodzakelijkerwijs in de vorm van samenwonen, een wettelijk huwelijk of bloedverwantschap gestalte hoeft te hebben gekregen.***

Motivering

De begrippen "meervoudige discriminatie" en "associatieve discriminatie", die personen treft met wie de discriminatieslachtoffers een band hebben, moeten in de definitie van "indirecte discriminatie" worden opgenomen.

Amendement 27

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 2 – letter b bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(b bis) "meervoudige discriminatie", wanneer de discriminatie plaatsvindt op twee of meer van de in artikel 12 en 13 van het EG-Verdrag genoemde gronden.

Motivering

Een definitie van meervoudige discriminatie is in het kader van deze richtlijn noodzakelijk.

Amendement28

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 2 – letter b ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(b ter) "associatieve discriminatie", wanneer een persoon negatieve gevolgen ondervindt van de omstandigheid dat hij een rechtstreekse band heeft met personen met een bijzondere godsdienst of overtuiging, handicap,leeftijd of seksuele geaardheid. Associatieve discriminatie treft personen die, of van wie wordt verondersteld dat zij een affectieve band met personen met een bijzondere godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid hebben, waarbij die band niet noodzakelijkerwijs in de vorm van samenwonen, een wettelijk huwelijk of bloedverwantschap gestalte hoeft te hebben gekregen.

Motivering

Associatieve discriminatie moet ook gedefinieerd worden.

Amendement 29

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 3

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
3. Intimidatie wordt als een vorm van discriminatie in de zin van lid 1 beschouwd als er sprake is van ongewenst gedrag dat met een van de in artikel 1 genoemde gronden verband houdt, en tot doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast en een bedreigende, vijandige, beledigende,	3. Intimidatie wordt als een vorm van discriminatie in de zin van lid 1 beschouwd als er sprake is van ongewenst gedrag dat met een ***of meer*** van de in artikel 1 genoemde gronden verband houdt, en tot doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast en een bedreigende, vijandige, beledigende,

vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd.	vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd.

Motivering

Omwille van de consistentie moet ook meervoudige intimidatie onder de richtlijn vallen.

Amendement 30

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 3 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	3 bis. Seksuele intimidatie wordt als een vorm van discriminatie in de zin van lid 1 beschouwd als er sprake is van ongewenst gedrag met een seksuele connotatie dat lichamelijk, verbaal of non-verbaal wordt geuit en tot doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast en dat er een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende sfeer wordt gecreëerd.

Motivering

Seksuele intimidatie moet ook in deze richtlijn genoemd worden, met name in verband met discriminatie op grond van seksuele geaardheid.

Amendement 31

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 4

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
4. Een opdracht tot het discrimineren van personen op een van de in artikel 1 genoemde gronden, wordt beschouwd als discriminatie in de zin van lid 1.	4. Een opdracht tot het discrimineren van personen op een ***of meer*** van de in artikel 1 genoemde gronden, wordt beschouwd als discriminatie in de zin van lid 1.

Motivering

Omwille van de consistentie moet ook meervoudige intimidatie onder de richtlijn vallen.

Amendement 32

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 5

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
5. Het ontzeggen van redelijke aanpassingen in ***een*** specifiek geval als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b), van deze richtlijn wat personen met een handicap ***betreft, wordt beschouwd als discriminatie*** in de zin van lid 1.	5. Het ontzeggen van redelijke aanpassingen ***wordt beschouwd als discriminatie in de zin van lid 1, met name*** in ***het*** specifieke geval als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b), van deze richtlijn ten aanzien van personen met een handicap, ***personen die met hen een band hebben of met hen verbonden personen*** in de zin van lid 1**.**

Motivering

Omwille van de consistentie moet ook hier associatieve discriminatie vermeld worden.

Amendement 33

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 6

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
6. Onverminderd lid 2, kunnen de lidstaten bepalen dat verschillen in behandeling op grond van leeftijd geen discriminatie vormen indien zij in het kader van de nationale wetgeving worden gerechtvaardigd door een legitiem doel, en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn. Deze richtlijn vormt met name geen beletsel voor het vaststellen van een bepaalde leeftijd voor de toegang tot uitkeringen, onderwijs en bepaalde goederen en diensten.	6. Onverminderd lid 2, kunnen de lidstaten bepalen dat verschillen in behandeling op grond van leeftijd geen discriminatie vormen indien zij in het kader van de nationale wetgeving ***op objectieve en redelijke gronden*** worden gerechtvaardigd door een legitiem doel, en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn. Deze richtlijn vormt met name geen beletsel voor het vaststellen van een bepaalde leeftijd voor de toegang tot uitkeringen, onderwijs en bepaalde goederen en diensten.

Amendement 34

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 7

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
7. Onverminderd lid 2 kunnen lidstaten voor de verstrekking van financiële ***diensten*** proportionele verschillen in behandeling toestaan wanneer het gebruik van leeftijd of handicap voor het betrokken product een essentiële factor is in de risicobeoordeling op basis van relevante en accurate actuariële of statistische gegevens.	7. Onverminderd lid 2 kunnen lidstaten voor de verstrekking van financiële***, bancaire en verzekeringsdiensten*** proportionele verschillen in behandeling toestaan ***uitsluitend*** wanneer ***is aangetoond dat*** het gebruik van leeftijd of handicap voor het betrokken product een essentiële factor is in de risicobeoordeling op basis van relevante en accurate actuariële of statistische gegevens. ***De betrokken lidstaten verwittigen de Commissie en zien erop toe dat accurate en relevante gegevens voor het gebruik van leeftijd en handicap als essentiële factor in de risicobeoordeling op gezette tijden worden vergaard, gepubliceerd en bijgewerkt.*** ***De lidstaten voeren 5 jaar na de omzetting van deze richtlijn een evaluatie uit met inachtneming van het verslag van de Commissie, en stellen de Commissie van de resultaten van de evaluatie in kennis.***

Motivering

Voorkomen moet worden dat factoren als leeftijd en handicap voor de beschikbaarheid van diensten van banken en verzekeringsmaatschappijen gebruikt worden om ten onrechte een minder gunstige en discriminerende behandeling te introduceren.

Amendement 35

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 8

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
8. Deze richtlijn laat de algemene nationale wettelijke bepalingen onverlet die in een democratische samenleving noodzakelijk zijn voor de openbare veiligheid, de	8. Deze richtlijn laat de algemene nationale wettelijke bepalingen onverlet die in een democratische samenleving noodzakelijk ***en proportioneel*** zijn voor de openbare

handhaving van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de volksgezondheid en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.	veiligheid, de handhaving van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de volksgezondheid en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. ***Zij laat ook de nationale wetgeving onverlet die de gelijke behandeling van mannen en vrouwen bevordert.***

Amendement 36

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 8 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	8 bis. Deze richtlijn erkent het recht op discretie als instrument in de strijd tegen de in dit artikel bedoelde vormen van discriminatie.

Motivering

Het is zaak het belang van het recht op discretie als instrument in de strijd tegen discriminatie te onderstrepen zolang stereotypen en angst voor anderszijn in de samenleving nog niet overwonnen zijn.

Amendement 37

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 1 – letter d

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(d) de toegang tot en het aanbod van goederen en andere diensten die publiekelijk beschikbaar zijn, ***met inbegrip van*** huisvesting.	(d) de toegang tot en het aanbod van goederen en andere diensten die publiekelijk beschikbaar zijn, ***zoals*** huisvesting ***en vervoer, indien de Gemeenschap ter zake bevoegd is***.

Motivering

Het is zinnig bepaalde sectoren zoals huisvesting en vervoer bij wijze van voorbeeld te vermelden en zonder de bepaling daartoe te beperken.

Amendement 38

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 1 – alinea 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
Voor privépersonen geldt letter d) uitsluitend voor zover zij een professionele of commerciële activiteit uitoefenen.	***Bij de toepassing van letter d) wordt de eerbiediging van het privéleven van privépersonen gewaarborgd.***

Amendement 39

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 1 – letter d bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(d bis) lidmaatschap van en activiteiten in verenigingen, alsmede dienstverlening door deze organisaties.

Motivering

Verenigingen moeten ook onder de richtlijn vallen.

Amendement 40

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
2. ***Deze richtlijn laat de nationale wetgeving inzake de burgerlijke*** staat, de gezinssituatie of de reproductieve rechten ***onverlet***.	2. ***Onverminderd de bevoegdheden van de lidstaten op het gebied van de huwelijkse*** staat, de gezinssituatie en de reproductieve rechten ***is deze richtlijn van toepassing op samenlevingsverbanden en geregistreerde partnerschappen voor zover door de lidstaten wettelijk erkend, en op de sociale uitkeringen die daarop gebaseerd zijn.***

Motivering

Toevoeging in verband met jurisprudentie van het Hof.

Amendement 41

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 3

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
3. ***Deze richtlijn laat de verantwoordelijkheid van*** de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs, de activiteiten en de opzet van hun onderwijsstelsels***, met inbegrip van de opzet van buitengewoon onderwijs, onverlet.*** De lidstaten kunnen voorzien in verschillen in behandeling op grond van godsdienst of overtuiging wat de toegang tot onderwijsinstellingen betreft.	3. ***Onverminderd de bevoegdheden van*** de lidstaten ***op het gebied van onderwijs en opleiding en hun verantwoordelijkheid*** voor de inhoud van het onderwijs en de activiteiten en de opzet van het onderwijsstelsel ***is deze richtlijn gericht op insluiting en integratie en op het aanbieden van speciaal onderwijs voor gehandicapten.*** De lidstaten kunnen voorzien in verschillen in behandeling op grond van godsdienst of overtuiging wat de toegang tot onderwijsinstellingen betreft, ***op voorwaarde dat deze verschillen geen discriminatie vormen op grond van een ander of andere motieven, noodzakelijk en evenredig zijn en geen inbreuk op het recht op onderwijs inhouden.***

Motivering

Het is belangrijk dat de richtlijn zich ook uitstrekt tot onderwijs en opleiding om discriminatie te voorkomen.

Amendement 42

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 5

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
5. Deze richtlijn is niet van toepassing op verschillen in behandeling gebaseerd op nationaliteit en doet geen afbreuk aan voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen en staatlozen tot c.q. op het grondgebied van de lidstaten, noch aan enige behandeling die het gevolg is van de juridische status van de betrokken onderdanen van derde landen en staatlozen.	***Schrappen***

Motivering

Er bestaat al specifieke regelgeving op dit terrein.

Amendement 43

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 4 – lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
Gelijke behandeling ***van personen met een handicap***	Gelijke behandeling ***en handicaps***
1. Teneinde te waarborgen dat het beginsel van gelijke behandeling met betrekking tot personen met een handicap wordt nageleefd:	1. Teneinde te waarborgen dat het beginsel van gelijke behandeling met betrekking tot personen met een handicap ***en de personen die voor hen zorgen of degenen die een band met hen hebben*** wordt nageleefd:

Motivering

Er moet rekening worden gehouden met het feit dat personen met een handicap en degenen die voor hen zorgen, recht op gelijke behandeling hebben.

Amendement 44

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 4 – lid 1 – inleidende formule

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
1. Teneinde te waarborgen dat het beginsel van gelijke behandeling met betrekking tot personen met een handicap wordt nageleefd:	1. Teneinde te waarborgen dat het beginsel van gelijke behandeling met betrekking tot personen met een handicap wordt nageleefd***, waarbij handicap te verstaan is in de zin van de VN-Conventie over de rechten van personen met een handicap, waartoe ook mensen met chronische aandoeningen behoren***:

Amendement 45

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 4 – lid 2 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	2 bis. De lidstaten houden rekening met de belangen en behoeften van de verschillende groepen gehandicapten al naargelang de aard van de handicap alsook hun geslacht, leeftijd, ras of etnische afkomst, godsdienst of persoonlijke overtuiging, seksuele geaardheid en andere discriminatiefactoren.

Motivering

In verband met gelijke behandeling van gehandicapten moet met alle, al dan niet horizontale factoren die aan de handicap gekoppeld kunnen worden, rekening worden gehouden.

Amendement 46

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 4 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	Artikel 4 bis
	Leeftijd en toegang tot gebouwen en diensten
	De lidstaten dragen zorg voor werkelijke, niet-discriminerende toegankelijkheid, onder meer door het wegnemen van feitelijke belemmeringen, met name in openbare gebouwen en het openbaar vervoer, mede voor kinderen en ouderen en hun begeleiders.

Motivering

De lidstaten zijn verplicht de nodige maatregelen te nemen ter bestrijding van leeftijdsdiscriminatie ten nadele van kinderen en ouderen.

Amendement 47

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 5

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
Het beginsel van gelijke behandeling belet niet dat een lidstaat, om volledige gelijkheid in de praktijk te waarborgen, specifieke maatregelen handhaaft of aanneemt om de nadelen verband houdende met godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd ***of*** seksuele geaardheid te voorkomen of te compenseren.	Het beginsel van gelijke behandeling belet niet dat een lidstaat, om volledige gelijkheid in de praktijk te waarborgen, specifieke maatregelen handhaaft of aanneemt om de nadelen verband houdende met godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd***,*** seksuele geaardheid ***of geslacht*** te voorkomen of te compenseren.

Amendement 48

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 5 – lid 1 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	1 bis. De lidstaten nemen maatregelen ter bevordering van gelijke behandeling en gelijke kansen - met inachtneming van de genderdimensie - ten behoeve van personen met een bijzondere godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid.

Motivering

Positieve actie moet doeltreffend worden door actieve bevordering van gelijke behandeling.

Amendement 49

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 5 – lid 1 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	1 ter. Deze richtlijn laat de mogelijkheid onverlet dat de lidstaten voorkeursbehandelingen toepassen of positieve actie ondernemen om te voorzien in de specifieke behoeften van personen of categorieën personen die wegens hun

	kenmerken behoefte hebben aan bepaalde voorzieningen, diensten en bijstand die voor anderen niet noodzakelijk zijn.

Motivering

Positieve actie moet doeltreffend worden door actieve bevordering van gelijke behandeling en op specifieke behoeften afgestemde maatregelen.

Amendement 50

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 7 – lid 1 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	1 ter. De lidstaten zorgen ervoor dat een klacht met meerdere aanleidingen slechts kan worden afgewezen op gronden die voor alle aanleidingen gelden. Indien echter sprake is van een enkele aanleiding, kan de klacht worden afgewezen op enigerlei grond die slechts voor die aanleiding geldt.

Motivering

De lidstaten moeten ervoor zorgen dat er passende beroepsmogelijkheden zijn voor slachtoffers van meervoudige discriminatie.

Amendement 51

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 8 – lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
1. De lidstaten nemen, overeenkomstig hun nationale rechtsstelsels, de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, wanneer personen die zich door niet-toepassing te hunnen aanzien van het beginsel van gelijke behandeling benadeeld achten, voor de rechter of een andere bevoegde instantie feiten aanvoeren die directe of indirecte discriminatie kunnen	1. De lidstaten nemen, overeenkomstig hun nationale rechtsstelsels, de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, wanneer personen die zich door niet-toepassing te hunnen aanzien van het beginsel van gelijke behandeling benadeeld achten, voor de rechter of een andere bevoegde instantie feiten aanvoeren die directe***, meervoudige of***

doen vermoeden, de verweerder dient te bewijzen dat het discriminatieverbod niet werd geschonden.	***associatieve*** discriminatie kunnen doen vermoeden, de verweerder dient te bewijzen dat het discriminatieverbod niet werd geschonden.

Motivering

Dit amendement beoogt de begrippen meervoudige en associatieve discriminatie toe te voegen.

Amendement 52

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 8 – lid 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
2. Lid 1 weerhoudt de lidstaten er niet van voor de eiser gunstiger *bewijsregels* in te voeren.	2. Lid 1 weerhoudt de lidstaten er niet van voor de eiser gunstiger ***regels*** in te voeren.

Motivering

[De Nederlandse versie van de Commissietekst is foutief vertaald.] Vermeld moet worden dat de lidstaten voor de betrokken partijen gunstiger bepalingen kunnen vaststellen.

Amendement 53

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 10 – lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
1. De lidstaten zorgen ervoor dat op ***hun*** grondgebied alle betrokkenen ***via passende middelen*** adequate informatie krijgen over de uit hoofde van deze richtlijn vastgestelde bepalingen tezamen met de reeds van kracht zijnde relevante bepalingen.	1. ***De Commissie en*** de lidstaten zorgen er ***met gebruikmaking van op de doelgroepen toegesneden communicatiemiddelen*** voor dat ***het publiek en*** alle betrokkenen op ***het gehele Europese*** grondgebied adequate informatie krijgen over de uit hoofde van deze richtlijn vastgestelde bepalingen tezamen met de reeds van kracht zijnde relevante bepalingen, ***en wel met behulp van voorlichtings- en perscampagnes, mede met het oog op het wegnemen van stereotypen.***

Motivering

Omwille van de erkenning, naleving en doelmatige toepassing van het beginsel van gelijke behandeling zijn er wijdvertakte voorlichtingscampagnes nodig via op de doelgroepen toegesneden communicatiemiddelen zoals gebarentaal en speciale websites voor slechtzienden.

Amendement 54

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 11

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
Met het oog op het bevorderen van het beginsel van gelijke behandeling bevorderen de lidstaten de dialoog met belanghebbenden, in het bijzonder met niet-gouvernementele organisaties die overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk een rechtmatig belang hebben bij te dragen tot de bestrijding van discriminatie op de gronden en de gebieden waarop deze richtlijn van toepassing is.	De lidstaten bevorderen de dialoog met belanghebbenden, in het bijzonder met niet-gouvernementele organisaties die er overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk een rechtmatig belang bij hebben bij te dragen tot de bestrijding van discriminatie op de gronden en de gebieden waarop deze richtlijn van toepassing is, ***met het oog op het bevorderen van het beginsel van gelijke behandeling.***

Motivering

De lidstaten moeten zich sterk maken voor een dialoog met alle belanghebbenden en eenieder die begaan is met de bevordering van gelijke behandeling en gelijke kansen.

Amendement 55

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 12 – lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
1. De lidstaten wijzen een ***orgaan of*** organen aan voor de bevordering van gelijke behandeling van alle personen, ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Deze organen kunnen deel uitmaken van instanties die op nationaal vlak verantwoordelijk zijn voor de verdediging van de mensenrechten of de bescherming van de rechten van het individu, met	1. De lidstaten wijzen een ***of meerdere onafhankelijke*** organen aan voor de bevordering van gelijke behandeling van alle personen, ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd***,*** seksuele geaardheid ***of geslacht***. Deze organen kunnen deel uitmaken van instanties die op nationaal vlak verantwoordelijk zijn voor de verdediging van de mensenrechten of de bescherming van de rechten van het

inbegrip van rechten krachtens Gemeenschapswetgeving zoals de Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG.	individu, met inbegrip van rechten krachtens Gemeenschapswetgeving zoals de Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG. ***Wanneer er een of meer, naar de verschillende discriminatiegronden onderscheiden onafhankelijke organen zijn ingesteld, kan iemand die zich als slachtoffer van meervoudige discriminatie beschouwt zich tot een orgaan van zijn keuze wenden, bijvoorbeeld om het te machtigen hem in een rechtszaak of administratieve procedure bij te staan, en heeft dat tot taak de gesignaleerde discriminerende situatie in haar geheel in beschouwing te nemen.***

Motivering

Systeem en opzet van de organen voor gelijke behandeling moeten aangepast worden om gevallen van meervoudige discriminatie op de juiste wijze aan te kunnen pakken.

Amendement 56

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 12 – lid 2 – streepje 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	– voorlichtingscampagnes en scholingsactiviteiten uit te voeren.

Motivering

De organen voor gelijke behandeling moeten zich ook met voorlichting en scholing kunnen bezighouden.

Amendement 57

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 13 – letter b

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(b) alle met het beginsel van gelijke behandeling in strijd zijnde bepalingen in contracten of overeenkomsten, interne	(b) alle met het beginsel gelijke behandeling in strijd zijnde bepalingen in contracten of overeenkomsten, interne

reglementen van ondernemingen en regels die gelden voor verenigingen met of zonder winstoogmerk, nietig worden of kunnen worden verklaard of worden gewijzigd.	reglementen van ***overheidsinstanties en*** ondernemingen en regels die gelden voor verenigingen met of zonder winstoogmerk, nietig worden of kunnen worden verklaard of worden gewijzigd.

Motivering

De regels om het beginsel van gelijke behandeling te doen naleven moeten ook voor overheidsinstellingen gelden.

Amendement 58

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 14

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
De lidstaten stellen vast welke sancties gelden voor overtredingen van de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen en nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze sancties worden toegepast. De sancties kunnen het betalen van schadevergoeding omvatten, die niet mag worden beperkt door vooraf een maximumbedrag vast te stellen, en moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.	De lidstaten stellen vast welke sancties gelden voor overtredingen van de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen en nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze sancties worden toegepast. De sancties kunnen het betalen van schadevergoeding omvatten, die niet mag worden beperkt door vooraf een maximumbedrag vast te stellen, moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn ***en het discriminerend gedrag doen ophouden en de gevolgen ervan ongedaan maken.***

Motivering

Om ervoor te zorgen dat het beginsel van gelijke behandeling wordt nageleefd, is een goede definitie van de toe te passen sancties vereist.

Amendement 59

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 16 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	Artikel 16 bis
	Uiterlijk ... zorgt de Commissie voor de voorbereiding en inwerkingstelling van de

procedure ter goedkeuring van een voorstel tot coördinatie van deze richtlijn met de geldende richtlijnen op het gebied van gelijke kansen en non-discriminatie.

PROCEDURE

Titel	Gelijke behandeling zonder onderscheid naar godsdienst, overtuigingen, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid
Referenties	COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS)
Commissie ten principale	LIBE
Advies uitgebracht door Datum bekendmaking	FEMM 2.9.2008
Rapporteur voor advies Datum benoeming	Donata Gottardi 9.10.2008
Datum goedkeuring	10.2.2009
Uitslag eindstemming	+: 15 –: 11 0: 1
Bij de eindstemming aanwezige leden	Edit Bauer, Hiltrud Breyer, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Věra Flasarová, Lissy Gröner, Urszula Krupa, Roselyne Lefrançois, Pia Elda Locatelli, Astrid Lulling, Siiri Oviir, Doris Pack, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Zita Pleštinská, Anni Podimata, Christa Prets, Teresa Riera Madurell, Eva-Riitta Siitonen, Eva-Britt Svensson, Britta Thomsen, Corien Wortmann-Kool, Anna Záborská
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Gabriela Crețu, Ana Maria Gomes, Donata Gottardi, Elisabeth Jeggle, Maria Petre